

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 16CoP/13/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6619204534
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 08. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Alexander Mojš
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2020:6619204534.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Alexandra Mojša a sudcov JUDr. Ivicy Hanuskovej a Mgr. Štefana Baláža, v právnej veci starostlivosti o maloletú T. I., nar. XX. XX. XXXX, bývajúcu u otca, zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny M. G., dieťa matky I. Martiny I., rod. K., nar. XX. XX. XXXX, bytom O. XXX, t. č. M. XXX a otca C. I., nar. XX. XX. XXXX, bytom O. XXX, zast. JUDr. Romanom Juríkom, advokátom so sídlom v Nových Zámkoch, M. Flegnera 4, o úpravy rodičovských práv a povinností k malol. dieťaťu na čas po rozvode, o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Lučenec č. k. 12P/57/2019-89 zo dňa 04. 12. 2019, takto

rozhodol:

I. Rozsudok okresného súdu okrem výroku, ktorým bolo manželstvo účastníkov konania rozvedené z r u š u j e a vec vracia na ďalšie konanie.

II. Vo výroku, ktorým bolo manželstvo účastníkov konania rozvedené ostáva rozsudok okresného súdu nedotknutý.

o d ô v o d n e n i e :

1.1. Okresný súd v Lučenci rozsudkom č. k. 12P/57/2019-89 zo dňa 04. 12. 2019 rozviedol manželstvo navrhovateľky I. I., rod. K. a C. I., uzavreté dňa XX. XX. XXXX v W., zapísané v knihe manželstiev Matričného úradu W. vo zv. XX, ročník XXXX, na str. XXX pod por. č. XX (výrok I.).

1.2. Na čas po rozvode zveril maloletú T. I., nar. XX. XX. XXXX do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov v týždenných intervaloch striedania tak, že matka je povinná zabezpečovať osobnú starostlivosť každý párnny týždeň od nedele predchádzajúceho týždňa od 18:00 hod., do nasledujúcej nedele do 18:00 hod. a otec je povinný zabezpečovať osobnú starostlivosť o maloletú každý nepárny týždeň od nedele predchádzajúceho týždňa od 18:00 hod., do nasledujúcej nedele do 18:00 hod. (výrok II.). Obom rodičom uložil povinnosť v čase začatia osobnej starostlivosti druhého rodiča pripraviť maloleté dieťa s potrebnými vecami a odovzdať ho druhému rodičovi v mieste bydliska toho z rodičov, u ktorého dieťa osobnú starostlivosť končí (výrok III.). Upravil rodičom styk s maloletou počas vianočných a novoročných sviatkov tak, že maloletá bude v párnom kalendárnom roku od 24. 12. do 26. 12. s otcom a na Silvestra a Nový rok s matkou a v nepárnom roku bude maloletá každé vianočné sviatky s matkou a na Silvestra a Nový rok s otcom (výrok IV.).

1.3. Ďalej okresný súd rozhodol, že maloletá bude mať trvalé bydlisko u otca (výrok V.), zastupovať a spravovať majetok maloletej budú obaja rodičia (výrok VI.), rodinné prídavky na maloletú bude poberať otec (výrok VII.), a daňový bonus si bude uplatňovať matka dieťaťa (výrok VIII.).

1.4. Okresný súd výživné na maloletú počas striedavej starostlivosti neurčil (výrok IX.). Žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal (výrok X.).

2. Okresný súd mal preukázané, že manželia nežijú v spoločnej domácnosti, navrhovateľka v manželstve nechcela zotrvať a žije v spoločnej domácnosti so svojim novým partnerom v obci M.. Manžel navrhovateľky s rozvodom súhlasil. Súd mal trvalý rozvrat manželstva preukázaný a nezistil možnosti

obnovenia spolužitia. Za príčinu rozvratu vzťahu manželov považoval rozdielnosť pováh a názorov na spoločný manželský a rodinný život.

3.1. S konaním o rozvod manželstva je spojené konanie o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloleťmu dieťaťu T. I. na čas po rozvode. Matka v návrhu na začatie konania navrhla zverenie maloletej do svojej osobnej starostlivosti a otcovi uloženie vyživovacej povinnosti vo výške 150 EUR mesačne. V priebehu konania postoj zmenila a navrhla dieťa zveriť do striedavej osobnej starostlivosti. Na pojednávaní matka uviedla, že maloletá žije s otcom a ona v pravidelnom osobnom kontakte s maloletou nie je. Dieťa si v škole zhoršilo prospech, prestalo navštevovať viaceré krúžky. Otec s ktorým dieťa žije, má stály pracovný pomere. Súčasne vykonáva ďalšie príležitostné práce, často pracoval v nočných hodinách, kedy je dcéra u matkinej sestry alebo u starej matky s matkinej strany. Z toho dôvodu je jeho čas, kedy by sa venoval dcére obmedzený. Matka sa s maloletou stretávala v Lučenci, v škole alebo ju dieťa navštívilo v práci, prípadne išli spolu na obed.

3.2. Matka si myslí, že dieťa je zo strany rodiny citovo vydierané, keďže dcéra ako dôvod, prečo odmieta ísť k matke uviedla, že ocko je veľmi smutný keď nespí doma. Matka ďalej uviedla, že s otcom dieťaťa ani so svojou rodinou takmer nekomunikuje. Dôvodom, prečo s ňou rodina nekomunikuje je skutočnosť, že opustila domácnosť a našla si nového partnera. Pritom matka (stará matka dieťaťa) jej párkrát volala do práce, že dieťa nerešpektuje otca ani starú matku a túla sa. Dcéra chce žiť s otcom, pretože u neho nemá stanovené pevné pravidlá. Podľa matky striedavá starostlivosť bude fungovať, s maloletou sa o tom rozprávala.

4. Otec navrhol zveriť dieťa do svojej osobnej starostlivosti. So striedavou osobnou starostlivosťou nesúhlasil. Tvrdil, že maloletá u matky na M. nebude žiť a od matky ujde. Poukázal na to, že dieťa žije od letných prázdnin 2019 u otca v rodinnom dome, v ktorom dcéra vyrástla. Je to prostredie, na ktoré je maloletá zvyknutá a kde aj sama javí záujem zotrvať. Právny zástupca otca navrhol prerušiť pojednávanie, aby sa rodičia pokúsili komunikovať a nájsť vhodnú formu striedavej starostlivosti. V prípade striedavej starostlivosti je dôležité, aby rodičia komunicovali a vedeli sa dohodnúť na pravidlách.

5.1. Okresný súd ustanovil do konania opatrovníka Úrad práce sociálnych vecí a rodiny v M. G. z dôvodu kolízie záujmov na strane matky, ktorá je zamestnaná ako vedúca oddelenia na Úrade práce sociálnych vecí a rodiny W., ktorý by bol inak miestne príslušný pre toto konanie. Ustanovený kolízny opatrovník predložil správu podľa ktorej matka žila s druhom C. I. v rodinnom dome, v ktorom má dieťa zariadenú vlastnú izbu. V dome sú vytvorené vhodné podmienky pre maloletú aj ostatných členov domácnosti. Matka pracuje ako vedúca oddelenia na Úrade práce sociálnych vecí a rodiny W. s priemerným mesačným príjmom 750 EUR. Matka má v spoluvlastníctve s otcom dieťaťa rodinný dom č. XXX v O., kde v súčasnosti býva otec s maloletou. Otec býva s maloletou v O. v prízemnom rodinnom dome, v ktorom sú štyri obytné miestnosti, vrátane zariadenej detskej izby. V dome sú vytvorené vhodné podmienky. Otec má stredoškolské vzdelanie s maturitou, od roku 1995 pracuje ako hrádzny na C. I.. Má čistý mesačný príjem 820 - 860 EUR, poberal prídavky na dieťa. Maloletá T. navštevovala 6. ročník Základnej školy na ul. R. v W.. Dieťa nosí okuliare. Otec v pohovore s kolíznym opatrovníkom navrhol zverenie dieťaťa do jeho osobnej starostlivosti. Matka v pohovore uviedla, že dieťa bolo do polovice augusta 2019 v jej osobnej starostlivosti, kedy odišla k otcovi odkiaľ sa k matke nevrátila. Matku navštevuje. Podľa vyjadrenia matky pred kolíznym opatrovníkom dieťa má dobrý vzťah s partnerom matky, ten však do výchovy dieťaťa nezasahuje. Matka je pripravená dohodnúť sa s otcom na forme striedavej starostlivosti. Podľa matky dieťa potrebuje priateľský prístup s určenými pravidlami a stabilný režim. U otca je výchova liberálna, pričom dieťa má tvrdohlavú povahu a sklon k voľnému správaniu sa bez pravidiel. Otec pracuje na zmeny a privyrába si, je pracovne vyťažovaný, v neprítomnosti zastupujú otca starí rodičia zo strany matky a iní rodinní príslušníci.

5.2. Kolízny opatrovník na pojednávaní podal správu o pohovore s maloletou T. I.. Z pohovoru vyplynulo, že dieťa býva v O., lebo je tam zvyknuté a má kamarátov. Starostlivosť o dieťa nie je zabezpečená iba zo strany otca, a je suplovaná zo strany starej mamy a iných rodinných príslušníkov. Dieťa nechodí na krúžky s odôvodnením, že ju prestali baviť. Školské výsledky vyžadujú prípravu dieťaťa na vyučovanie, na ktoré sa predtým pripravovalo s matku, teraz s otcom alebo starou matkou z matkinej strany. Nie je známe, či otec nejakým spôsobom do výchovy dieťaťa zasahuje a dieťa sa o usmerňovaní zo strany otca nevyjadriilo. Maloletá nemá narušený vzťah ani s jedným z rodičov a za svoj vzor v živote označila matku. Dieťa citlivo vníma situáciu medzi jeho rodičmi a žela si, aby spolu komunicovali a nehádali sa. Z vyjadrení dieťaťa vyplýva, že dieťa má tendenciu samo rozhodovať, ako bude fungovať a prioritou sú kamaráti. Dieťaťu vyhovuje terajší stav v starostlivosti u otca, kedy samo koriguje, čo a ako bude robiť

a z toho dôvodu chce u otca aj naďalej zostať. Maloletá je však v komplikovanom období puberty a vyžaduje usmernenia a povzbudenie vo vhodných záujmových aktivitách, potrebuje určiť pravidlá, ktoré boli, ako uviedlo dieťa, zabezpečené u matky. Kolízny opatrovník nezistil narušený vzťah medzi matkou a priateľom s ktorým matka žije, resp. s jeho rodinou. Ten má syna a dcéru, ktorých maloletá T. označila za kamarátov. Kolízny opatrovník odporučil zverenie dieťaťa do striedavej starostlivosti v týždenných intervaloch, aby dieťa nadobudlo určitú istotu v systéme a dodržiavaní pravidiel.

6. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že okresný súd vychádzal z predpokladu, že je v záujme dieťaťa, aby bolo v starostlivosti oboch rodičov a pokiaľ to nie je možné, potom aby bolo dieťa v starostlivosti toho z rodičov, ktorý má lepšie predpoklady k jeho výchove a ktorý uznáva dôležitosť druhého rodiča v živote dieťaťa. Názor dieťaťom preferovaného rodiča na striedavú starostlivosť nie je sám o sebe relevantným, lebo prvoradá je záujme dieťaťa. Skutočnosť, že rodičia nemajú schopnosť vzájomne komunikovať nediskvalifikuje striedavú starostlivosť. Pri posudzovaní záujmu dieťaťa súd zohľadnil zabezpečovanie a úroveň starostlivosti o dieťa, stabilitu prostredia, výchovné metódy rodičov v starostlivosti o dieťa.

7.1. Okresný súd zistil, že obaja rodičia majú vytvorené vhodné podmienky pre starostlivosť o maloletú. Vzájomné citové väzby medzi dieťaťom a každým z jeho rodičov sú hlboké a obojstranné, pričom názor maloletého dieťaťa vyplýval z pohovoru, ktorý s dieťaťom vykonal kolízny opatrovník. Maloletá sa pred kolíznym opatrovníkom vyjadrila, že jej vyhovuje súčasný stav, chce aj naďalej žiť v dome, v ktorom vyrástla a kde má dosť kamarátov. Svoje rozhodnutie neviazala na osobu otca, ale uprednostňovala prostredie na ktoré je zvyknutá a na kamarátov.

7.2. Z výsluchu matky a kolízneho opatrovníka mal okresný súd preukázané, že dieťa si u otca zhoršilo prospech v škole, že dieťa si u otca samo diktuje svoje aktivity. Matku neuspokojuje, že kontakt s maloletou prebieha len telefonicky a že by mohlo dôjsť k postupnému odcudzeniu dieťaťa, ak by ostalo iba v starostlivosti otca.

7.3. Súd zveril maloletú do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov v týždenných intervaloch, ktoré je optimálnym riešením pre zdravý vývoj maloletej a každému z rodičov poskytuje rovnocenný čas na dieťa. Súčasne okresný súd upravil styk rodičov s dieťaťom na čas vianočných a novoročných sviatkov, ktorý býva spúšťačom nedorozumení rodičov. Výživné žiadnemu z rodičov počas trvania striedavej starostlivosti neurčoval, lebo vychádzal z toho, že majetkové a zárodkové pomery oboch rodičov sú rovnaké.

8. Na právne zdôvodnenie okresný súd uviedol § 24 ods.1 až 4, § 62 ods. 2, ods. 4 a ods. 6 Zákona o rodine. Žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania podľa § 52 Civilného mimosporového poriadku.

9.1. Proti výrokom, ktorými súd rozhodol o striedavej starostlivosti oboch rodičov a podmienkach jej vykonávania, podal otec odvolanie. Namietal nedostatočné zistenie skutkového stavu, ďalej namietal hodnotenie skutkového stavu, ktoré je v rozpore s vykonaným dokazovaním a procesný postup súdu. Matka v priebehu konania svoj návrh na zverenie dieťaťa do svojej osobnej starostlivosti zmenila a navrhla striedavú starostlivosť. Otec s návrhom matky nesúhlasil, navrhol dieťa zveriť do svojej osobnej starostlivosti. Podľa jeho vedomostí dieťa so striedavou starostlivosťou tiež nesúhlasí.

9.2. Súd v odôvodnení rozhodnutia parafrázuje vyjadrenia kolízneho opatrovníka, ktorý dňa 26. 11. 2019 doručil súdu správu o prešetrení pomerov. Pojednávanie bolo 04. 12. 2019 a napriek časovému odstupu súd nevykonal žiadne opatrenia, smerujúce k doručeniu podania kolízneho opatrovníka ostatným účastníkom. Uvedené podanie odovzdal právnenému zástupcovi otca samotný kolízny opatrovník na pojednávaní, počas prednášania záverečnej reči. Otec už nemal možnosť s podaním sa oboznámiť a reagovať na vyjadrenie kolízneho opatrovníka, čím súd porušil právo otca na spravodlivý proces.

9.3. Okresný súd nedostatočne zisťoval a vyhodnotil názor dieťaťa, ktoré jasne vyjadrilo a vyplýva to zo stanoviska kolízneho opatrovníka, že chce bývať v O.. V správe kolízneho opatrovníka sa uvádza, že názor dieťaťa nie je o tom, s ktorým rodičom chce byť, ale kde chce byť. Dieťa chce bývať v O., kde má kamarátov, je zvyknuté na prostredie, je tam spokojné. Aktuálne bydlisko matky je vzdialené 30 km. Dieťa nevyslovilo názor, že chce bývať v M.. Z doteraz produkovaných dôkazov nevyplýva žiadny prospech pre dieťa, ak by sa každý týždeň muselo presúvať 30 km a najmä, aby v párny týždeň muselo dochádzať do školy uvedených 30 km. Súd neprihliadol na názor dieťaťa a na jeho záujem.

9.4. Súd nevyvinul žiadnu snahu viesť rodičov k dohode, aby striedavú starostlivosť najskôr vyskúšali. Striedavá starostlivosť plní účel, ak je predpoklad, že rodičia vedia spolu komunikovať a že rodičia

zostávajú žiť v rovnakom meste a ďalej, že obaja rodičia sú ochotní rovnomerne zabezpečovať potreby dieťaťa a spoločne sa podieľať na rozvoji osobnosti dieťaťa.

9.5. Otec navrhol rozsudok okresného súdu v napadnutej časti zrušiť, vrátane výrokov závislých na rozhodnutí o striedavej starostlivosti a vec vrátiť na ďalšie konanie.

9.6. Otec v replike na vyjadrenia matky a kolízneho opatrovníka zopakoval, že nemal žiadnu možnosť vyjadriť sa k správe o prešetrení pomerov, ktorú predložil počas záverečnej reči kolízny opatrovník. Súd prvej inštancie len pasívne prijal informáciu od účastníkov konania o tom, že matka býva s priateľom, ale nezisťoval vzťah maloletej k novému partnerovi matky. Takú informáciu nevyplýva ani zo správy kolízneho opatrovníka. Ide o dôležitú skutkovú otázku súvisiacu so zverením dieťaťa do striedavej starostlivosti. Súd sa nezaoberal ani názorom dieťaťa, kde chce byť a kto sa má oň starať. Otec nerozumie, prečo by mu malo byť na ľarchu, že má tri zamestnania. Jeho práca je z hľadiska zabezpečenia rodiny nevyhnutná. Zo zistení kolízneho opatrovníka nevyplýva, že by práca otca obmedzovala v jeho možnosti starostlivosti o dieťa. Nepriaznivou okolnosťou nie je ani pomoc zo strany ďalších rodinných príslušníkov. Súdu uniklo, že kolízny opatrovník nepredložil žiadny písomný záznam o pohovore s dieťaťom a že pohovor nevykonal súdom ustanovený úrad práce ako kolízny opatrovník, ale vykonal sa na referáte poradensko-psychologických služieb. Súd nijako nepreveril tvrdenia kolízneho opatrovníka o „demokratickom štýle výchovy u matky a o liberálnom štýle výchovy u otca

10.1. Matka vo vyjadrení k odvolaniu uviedla, že v návrhu žiadala zveriť maloletú do svojej osobnej starostlivosti. Až na pojednávaní, vzhľadom na vyjadrenie právneho zástupcu otca súhlasila so striedavou starostlivosťou. Zopakovala, že dňa 09. 09. 2018 sa s dcérou odsťahovali do W., kde sa dcéra v novej škole začlenila do kolektívu veľmi dobre, dosahovala výborný prospech, navštevovala krúžky. Otec na rodičovské združenia nereagoval. Dieťa bolo v tom čase v pravidelnom kontakte s otcom, maloletá spravidla trávila víkendy u otca. Maloletá schvaľovala sťahovanie do M. a podieľala sa na zariadení jej izby. Sťahovali sa v máji 2019. Zlom nastal, keď otcovi matka oznámila, že sa sťahuje k priateľovi do M.. Po tomto oznámení sa vyjadril, že odmieta prísť pre dcéru a navrhol matke, aby podala návrh na rozvod. Počas letných prázdnin 2019 boli s dcérou na spoločnej dovolenke s priateľom a jeho synom. Ďalšiu dovolenku plánovanú v mesiaci august už museli zrušiť, lebo dcéra oznámila, že s otcom majú ísť na dovolenku. Matka sa neskôr dozvedela, že nikam nešli. Potom, keď mala prísť dcéra na víkend k matke, otec povedal, že idú s dcérou na hokej, ale nikde nešli. Keď matka požiadala otca o vyjadrenie, ako si má naplánovať dovolenku, odpovedal že nevie a nadával jej. Odvtedy je matka s dcérou v telefonickom kontakte, bola za ňou v škole, dcéra bola aj v domácnosti v M.. Otec je ľahostajný k zhoršeným výsledkom dieťaťa v škole, má tri zamestnania a máva nočné zmeny, kedy starostlivosť o dieťa a jeho odvoz do školy zabezpečujú príbuzní a známi. Matka má možnosť dochádzať z M. autom, pričom škola, ktorú dieťa navštevuje, je vedľa budovy, kde je matka zamestnaná.

10.2. Matka je presvedčená, že otec dcéru citovo vydiera, lebo nedokáže prijať fakt rozpadu manželstva a celkovú situáciu prenáša na dcéru. Otec dieťaťa sa doteraz nevyjadril, ako si predstavuje fungujúcu komunikáciu a spoločnú starostlivosť o dcéru. Jeho odpovede sú „neviem“. Otec si vymáha rodičovské práva a pritom zlyháva v základných rodičovských povinnostiach, a čo je dôležité pri výchove dcéry, sám nedokáže fungovať samostatne a nemá názor. Matka navrhla rozsudok okresného súdu potvrdiť.

11.1. Kolízny opatrovník navrhol rozsudok okresného súdu potvrdiť. Zopakoval a v replike zotrval na svojom stanovisku predloženom súdu na pojednávaní, v ktorom okrem iného uvádzal, že matka je schopná zabezpečovať starostlivosť o maloletú výlučne sama, kým otcovi v starostlivosti vypomáhajú rodinní príslušníci. Maloletá potrebuje v príprave na vyučovanie pomoc. Keď bola v starostlivosti matky, túto pomoc jej poskytovala. Matka poukázala na to, že v tom čase zabezpečovala aj pravidelný styk maloletej s otcom. Odkedy je dieťa s otcom, dochádza k obmedzeniu kontaktu dieťaťa s matkou. Maloletá je žiačkou ZŠ v W. a bydliská oboch rodičov, z ktorých by maloletá dochádzala, je vzdialené cca XX km. Matka pracuje v Lučenci a do práce cestuje autom. Otec zabezpečuje príchod dieťaťa do školy prostredníctvom rodinného príslušníka. Je v záujme dieťaťa, aby bol zachovaný jeho kontakt s oboma rodičmi, ktorí majú právo podieľať sa na starostlivosti o dieťa v rovnakej miere. Matka sa chce podieľať na starostlivosti a výchove maloletej a má na to vytvorené vhodné podmienky. Zverenie maloletej do výlučnej starostlivosti otca by nebolo v záujme dieťaťa.

11.2. Vzhľadom na pracovné povinnosti otca sa pohovor s maloletou a konzultácia uskutočnili 29. 11. 2019, závery boli k dispozícii dňa 03. 12. 2019 a z toho boli predložené priamo na pojednávaní.

12. Krajský súd ako súd odvolací (§ 34 CSP) prejednal odvolanie otca a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 a contr. CSP) rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP zrušil a vec vrátil

na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, pretože súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom.

13. Podľa § 62 ods. 1 zák. č. 161/2015 Z. z., Civilný mimosporový poriadok, odvolanie možno odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci. Podľa § 62 ods. 2 CMP, odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní.

Podľa § 24 ods. 2 Zákona č. 36/2005 Z. Z., Zákon o rodine, ak sú obidvaja rodičia spôsobilí dieťa vychovávať a ak majú o osobnú starostlivosť o dieťa obidvaja rodičia záujem, tak súd môže zveriť dieťa do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, ak je to v záujme dieťaťa a ak budú takto lepšie zaistené potreby dieťaťa. Ak so striedavou osobnou starostlivosťou súhlasí aspoň jeden z rodičov dieťaťa, tak súd musí skúmať, či bude striedavá osobná starostlivosť v záujme dieťaťa.

Podľa § 24 ods. 4 Zákon o rodine, súd pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností alebo pri schvaľovaní dohody rodičov rešpektuje právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom a vždy prihliadne na záujem maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby, vývinové potreby, stabilitu budúceho výchovného prostredia a ku schopnosti rodiča dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o dieťa s druhým rodičom. Súd dbá, aby bolo rešpektované právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov a aby bolo rešpektované právo dieťaťa na udržovanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvomi rodičmi.

14.1. Okresný súd založil rozhodnutie, ktorým rozhodol o striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov na predpoklade, že je v záujme dieťaťa, pričom názor dieťaťom preferovaného rodiča na striedavú starostlivosť nie je sám o sebe relevantným, lebo prvoradý je záujem dieťaťa. Ani skutočnosť, že rodičia nemajú schopnosť vzájomne komunikovať striedavú starostlivosť nediskvalifikuje.

14.2. Z vyjadrení matky a obsahu zápisnice o pojednávaní 04. 12. 2019 pritom vyplýva, že úvahami o návrhu a obsahu striedavej osobnej starostlivosti sa mohli účastníci konania a súd začať najskôr zaoberať na tomto pojednávaní, na ktorom súd aj vyhlásil rozsudok. Okresný súd nariadil striedavú starostlivosť bez úplného návrhu a bez toho, aby sa rodičia mali možnosť so znalosťou k posudzovanej veci vyjadriť. Súd navyše upravil styk rodičov s dieťaťom na čas vianočných a novoročných sviatkov, čo odôvodnil inak racionálnou úvahou o tom, že chce predchádzať nedorozumeniam rodičov. Aj v tomto prípade však bolo povinnosťou súdu dať možnosť každému z rodičov predložiť vlastné vyjadrenia k zamýšľanej úprave styku, ktorá by vhodne dopĺňala rozhodnutie o striedavej starostlivosti rodičov.

15. Okresný súd správne vychádzal z toho, že striedavá starostlivosť oboch rodičov je v právnej úprave preferovanou formou úpravy rodičovských práv a povinností za splnenia všetkých predpokladov, ktoré však musia byť v potrebnom rozsahu vyjadrené v odôvodnení súdneho rozhodnutia, ktoré je podložené potrebným dokazovaním. Súčasne treba rešpektovať procesný poriadok, ktorý účastníkom konania dáva priestor, aby mali čas vyjadriť sa k meritu veci. V posudzovanom prípade ide o zverenie maloletej dcéry, ktorá je žiačkou druhého stupňa základnej školy na čas po rozvede do striedavej osobnej starostlivosti rodičov.

16.1. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia je zrejmé, že okresný súd považoval pre rozhodnutie o nariadení striedavej starostlivosti za dôležitú skutočnosť, že dieťa si zhoršilo v škole prospech a súčasne prihliadol na stanovisko kolízneho opatrovníka, ktorého formu, a obsah otec spochybnil. Otec maloletej dôvodne namietal, že nemal možnosť na prípravu svojho vyjadrenia k podstatným skutkovým okolnostiam, na ktorých založil okresný súd svoje rozhodnutie. Otec nemal možnosť oboznámiť sa s podaním kolízneho opatrovníka a reagovať na jeho ústne vyjadrenia o zisťovaní názoru dieťaťa, pričom vyjadrenia kolízneho opatrovníka si súd osvojil. Uvedeným postupom súd porušil právo otca na spravodlivý proces. Z obsahu spisu vyplýva, že správa kolízneho opatrovníka bola súdu predložená 27. 11. 2019 s dodatkom, že pohovor s dieťaťom sa vykoná 29. 11. 2019 a správa bude podaná na pojednávaní (č. I. 59-60).

16.2. Z obsahu zápisnice o pojednávaní 04. 12. 2019 (č. I. 84-88) vyplýva, že až na pojednávaní, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, sa otec a jeho právny zástupca a následne matka a kolízny opatrovník vyjadrovali k úvahe právneho zástupcu otca o striedavej starostlivosti, čo si konajúci súd následne po zistení stanoviska ostatných účastníkov osvojil. Potrebné dokazovanie a priestor na vyjadrenie všetkým účastníkom však neposkytol.

16.3. Pokiaľ konkrétny návrh striedavej starostlivosti neformuluje ani jeden z rodičov v rámci vlastného procesného návrhu, čo bol posudzovaný prípad, potom je povinnosťou súdu zabezpečiť, aby svoje návrh rodičia riadne formulovali a aby mali možnosť vyjadriť sa. V posudzovanej veci nie je zrejmé, na základe čoho okresný súd dospel ku konečnej formulácii výroku, ktorým rozhodol o striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov v týždňovom intervale a so striedaním rodičov dieťaťa v nedeľu o 18:00 hod.. Okresný súd tiež akoby ex offio upravil styk dieťaťa s rodičmi počas vianočných a novoročných sviatkov, bez toho, aby dal možnosť vyjadrenia každému z rodičov k takto zamýšľanej úprave. Inými slovami okresný súd nezisťoval u každého z rodičov vhodnosť zamýšľanej striedavej starostlivosti a úpravy styku a vo výroku rozsudku stanovil také podmienky rodičovských práv a povinností, ktoré nemali podklad v dokazovaní.

17. Hodnoteniu výchovného prostredia u otca pri plnení jeho rodičovských práv a povinností a jeho vplyvom na maloleté dieťa sa okresný súd nezaoberal. Z odôvodnenia rozhodnutia je zrejmé, že okresný súd neuvažoval o tom, že časovo, pracovne zaneprázdnený otec je tým rodičom, u ktorého má dieťa lepšie výchovné prostredie ako je výchovné prostredie u matky. Z dôvodov rozhodnutia tiež nevyplýva posúdenie vzťahu maloletej k partnerovi matky a jeho deťom, alebo či si súd osvojil závery kolízneho opatrovníka a tvrdenia matky. Pri tom nie je bez významu skutočnosť, že maloletá dcéra odišla s matkou bývať do W. kde po zmene školy dosahovala dobré výsledky, ale nezotrvala s matkou po presťahovaní sa do M., k partnerovi matky a jeho rodine. To zároveň neznamená, že matka nemá vhodné podmienky na striedavú osobnú starostlivosť, len je potrebné, aby sa súd aj z touto skutkovou okolnosťou vysporiadal.

18.1. Z dosiaľ zistených skutočností vyplýva, že dieťa sa zdržuje u otca, u ktorého má väčšiu, až neviazanú voľnosť a s matkou komunikuje len v obmedzenom rozsahu telefonicky. Otec maloletej a ďalší blízki príbuzní prestali s matkou potom, čo táto opustila spoločnú domácnosť v podstate nekomunikovať. Zo správania a vyjadrení otca vyplýva pasivita otca, ktorý nepreukazuje potrebný záujem a súčinnosť na riešení správania sa a zhoršených výsledkov dieťaťa v škole. Naproti tomu matka je aktívna, po rozpade manželstva zmenila dieťaťu školu, nie je jej ľahostajné, že sama nemá potrebný vplyv na výchovu a starostlivosť o dieťa.

18.2. Z vyjadrení rodičov aj kolízneho opatrovníka vyplýva, že maloleté dieťa za svoj domov považuje dom a prostredie na O., v ktorom doteraz vyrastalo čo treba rešpektovať. Súčasne je potrebné pracovať na odstránení dôvodov, pre ktoré si dieťa zhoršilo prospech a prestalo rešpektovať pravidlá, za čom nesie zodpovednosť ten rodič, v ktorého domácnosti sa dieťa nachádza. Je namieste, aby súd prihliadol na zaneprázdnenosť otca vlastnou prácou, prípadne ďalšími problémami, súvisiacimi s rozpadom manželstva, lebo treba mať na zreteli funkciu rodiča, ako opory dieťaťa v rôznych životných situáciách, ako vzoru správania sa aj usmerovateľa v životných situáciách dieťaťa.

18.3. Pre každého z rodičov sú práva a povinnosti pri uspokojovaní potrieb dieťaťa nezameniteľné. To si zo strany súdu vyžaduje dôsledne hodnotiť vhodnosť podmienok a presvedčivosť argumentov každého z rodičov. Či preukázané skutočnosti a všetko, čo vyšlo najavo, potvrdzujú tvrdenia rodičov, či postoje a názory dieťaťa dávajú predpoklad jeho zdravého vývoja.

18.4. Z rozhodovacej praxe súdov vyplýva, že nesúhlas rodiča so striedavou starostlivosťou môže byť relevantný len vtedy, ak je založený na dôvodoch, ktoré sú spôsobilé intenzívnym spôsobom negatívne zasahovať do záujmu dieťaťa. Dôvod nesúhlasu má rodič vierohodne preukázať, taký dôvod by nemal byť obštrukčný, iracionálny alebo nepreskúmateľný. Rozhodnutie o zverení dieťaťa do výlučnej osobnej starostlivosti len jednému z rodičov nesmie byť vyjadrením prevahy jedného z rodičov v rámci ich vzájomnej rivality a sklamaní z rozvodu.

19.1. Odvolanie otca bolo dôvodné, lebo nemal priestor a čas potrebný na prípravu (procesná lehota je podľa § 33 ods. 2 CMP najmenej 5 dní pred pojednávaním), aby mohol reagovať na tvrdenia a dôkazy, na ktorých založil súd prvej inštancie svoje rozhodnutie, aby mohol skutkové tvrdenia spochybniť už v konaní na súde prvej inštancie. Stanovisko otca v rozsahu, zodpovedajúcom vyjadreniam matky v odôvodnení rozhodnutia chýba. Ani na pojednávaní súd nevykonal potrebný výsluch otca v tomto smere, aby mal otec možnosť vyjadriť sa k tvrdeniam matky, podmienkam striedavej starostlivosti a zisteniam súdu. Súd sa uspokojil s vyjadrením právneho zástupcu otca.

19.2. Otec má právo predložiť vlastné stanovisko a predstavy o tom, ako chce zabezpečovať rodičovské práva a povinnosti pri svojej pracovnej a osobnej zaneprázdnenosti a ako je pripravený rešpektovať práva druhého rodiča podieľať sa na výchove. Otec má právo uviesť, čo považuje za najlepší záujem dieťaťa.

19.3. Otec tvrdil, že dieťa s matkou nechce žiť a ujde, preto by sa mal vyjadriť k tomu, či takéto úniky z reality, ktoré sa dieťa musí naučiť riešiť aj neskôr v dospelosti, nie sú modelom správania, ktoré si dcéra osvojuje v jeho domácnosti, čo by bola nielen forma manipulácie, ale aj nevhodný spôsob plnenia si rodičovských povinností.

20. Pri zisťovaní predpokladov striedavej osobnej starostlivosti súd zisťuje spôsobilosť oboch rodičov, záujem každého z rodičov o striedavú starostlivosť, záujem dieťaťa a lepšie zaistenie potrieb dieťaťa. Z odôvodnenia rozhodnutia nevyplývajú potrebné odpovede na uvedené otázky ani úvahy, ako sa súd s uvedenými predpokladmi vysporiadal.

21.1. Súd bude v ďalšom konaní zisťovať názor dieťaťa, jeho predstavu fungovania striedavej starostlivosti aj vzhľadom na potrebu rešpektovania autority každého z rodičov. V tej súvislosti bude súd zisťovať, aké sú možnosti zosúladiť skúseností dieťaťa, ktoré je zrejme v mnohých veciach samostatné vzhľadom na to, že dochádza do školy mimo miesta bydliska. Okresný súd bude tiež zisťovať, či dieťa skutočne každého z rodičov rešpektuje, aký má na výsledkoch a správaní sa dieťaťa vplyv skutočný záujem každého z rodičov, aby si dieťa plnilo školské povinnosti, aký je postoj otca k tomu, že matka sa postarala o zmenu školy, ktorú dieťa navštevuje, či má dieťa priateľov a rovesníkov, ktorých uprednostňuje a s ktorými trávy čas v škole alebo v mieste bydliska, ako a koľko voľného času má dieťa v meste, kam dochádza do školy. U každého z rodičov bude zisťovať, ako dohliadajú na prípravu dieťaťa do školy, koľko času dospievajúcej dcére po skončení vyučovania venujú, najmä v súvislosti s otázkami uspokojovania potrieb dieťaťa, ako je výber oblečenia, rôznych doplnkov, a vytvárania stravovacích návykov, spoločenského správania, či obaja rodičia pre dieťa perú a varia, učia sa s ním a vykonávajú s dieťaťom voľno časové aktivity. Okresný súd bude zisťovať a urobí záver o tom, či aj otec chce a má možnosť podieľať sa na školských a voľno časových aktivitách dieťaťa počas svojho pracovného týždňa aj v čase voľna dieťaťa, alebo a z akého dôvodu preferuje svoju vlastnú prácu a príjem.

21.2. V ďalšom konaní okresný súd vyhodnotí, čo každý z rodičov vníma ako konfliktnú situáciu, a ako takú situáciu rodičia riešia vo svojej domácnosti a v prítomnosti dieťaťa. Nemôže byť v záujme dieťaťa, aby správanie sa rodiča v situácii, ktorú tento rodič hodnotí a spracúva ako konfliktnú, viedlo k odcudzeniu vzťahu dieťaťa s druhým rodičom, ktorý má porovnateľné podmienky pri výchove dieťaťa a pri zabezpečovaní potrieb dieťaťa, ktorého správanie sa nedáva dôvod pochybovať o tom, že tento druhý rodič nie je prekážkou pre všestranný rozvoj dieťaťa. Prvoradá sú objektívne dôvody na strane dieťaťa, ktorá je povinný súd vyhodnotiť aj v súvislosti s odpoveďou na otázku, prečo sa majú rodičia v starostlivosti o dieťa striedať rovnocenne.

22.1. Súd si vyžiada aktuálnu správu kolízneho opatrovníka o pomeroch na strane rodičov a správu o vykonaní pohovoru kolízneho opatrovníka s maloletou a bude dbať, aby pomery dieťaťa a jeho názor boli zisťované v súlade s predpismi Úradu práce sociálnych vecí a rodiny, na ktoré poukázal otec dieťaťa v replike na vyjadrenia kolízneho opatrovníka.

22.2. Vzhľadom na vyjadrenia dieťaťa pred kolíznym opatrovníkom a znalcom je potrebné dôslednejšie vyhodnotiť postoje dieťaťa ku každému z rodičov a k osobám, s ktorými rodičia žijú v spoločnej domácnosti a tiež zväžiť osobný výsluch dieťaťa na súde, kedy ponajprv by mohol byť výsluch dieťaťa zabezpečený v súčinnosti oboch rodičov a kolízneho opatrovníka v jednom termíne na príslušnom referáte Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny. Súd potom zväží, či je dôvod aj na nariadenie znaleckého dokazovania.

23. Súd rozhodol o striedavej osobnej starostlivosti, ktorá by sa realizovala v týždennom intervale. Súd nie je návrhom žiadneho z rodičov viazaný doslovne, ak existuje vhodnejšia úprava striedavej starostlivosti. Súd prvej inštancie aj rodičia dieťaťa by mohli uvažovať aj o takom intervale striedania dieťaťa, v rámci ktorého sa môžu lepšie zosúladiť rôzne prekážky na strane každého z rodičov, pre ktoré sa nebude môcť dieťaťu plnohodnotne venovať, napr. v doterajšom konaní uvádzané pracovné povinnosti otca v nočných hodinách. Nie je vylúčená ani primeraná disparita v striedavej starostlivosti, kedy by jeden z rodičov nemal dieťa rovnaký počet dní v týždni, ako druhý rodič.

24.1. Súd musí mať na zreteli, že ten z rodičov, ktorý spochybňuje práva druhého rodiča, musí predložiť také dôvody, ktoré nemajú základ iba v subjektívnych predstavách, praktikách a vlastných stratégiách, ktoré rodič pri napĺňaní vlastných rodičovských práv a povinností uprednostňuje vo vzťahu k druhému rodičovi.

24.2. Konfliktné situácie rodičov vníma každé dieťa, k takým situáciám dochádza aj v prípadoch, kedy rodičia žijú v jednej domácnosti.

25. Pokiaľ v novom rozhodnutí súd nariadi striedavú starostlivosť, bude zrejme potrebné znovu upraviť aj styk každého z rodičov s maloletým počas prázdnin a sviatkov. Ako uviedol okresný súd v predošlom rozhodnutí, je v záujme istoty a predchádzania kolíznym situáciám rozhodnúť o úprave styku každého z rodičov počas sviatkov a prázdnin, k čomu napokon rodičia doteraz nepredložili výslovne žiadne výhrady.

26. Vzhľadom na zistené aktuálne príjmy každého z rodičov v bude v prípade nariadenia striedavej starostlivosti potrebné rozhodnúť aj o určení alebo neurčení vyživovacej povinnosti niektorého z rodičov a o ďalších právach a povinnostiach, keďže z dôvodu procesného pochybenia odvolací súd zrušil všetky výroky napadnutého rozsudku.

27. Rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým bolo manželstvo účastníkov konania rozvedené nebol napadnutý odvolaním a v tejto časti ostáva nedotknutý a nadobudol právoplatnosť.

28. Rozhodnutie bolo prijaté v senáte pomerom hlasov 3 : 0.
Rozhodnutie bolo prijaté v senáte pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote 2 mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) § 428 CSP.

Toto uznesenie je vykonateľné len čo bolo vyhotovené. Na výkon neodkladného opatrenia je miestne príslušný súd, ktorý opatrenie nariadil; ak neodkladné opatrenie nariadil odvolací súd, je miestne príslušný súd prvej inštancie. Ak povinnosť uložená týmto rozhodnutím nebude dobrovoľne splnená, súd môže povinnému uložiť pokutu do 1 000 €, zastaviť výplatu rodičovského príspevku povinnému a prídavku na dieťa a príplatku k prídavku na dieťa povinnému alebo odňať maloletého tomu, u koho podľa rozhodnutia nemá byť a odovzdať ho tomu, komu bolo maloleté dieťa podľa rozhodnutia zverené, a to aj bez návrhu (§ 367 ods. 3, § 376 ods. 3, § 383 ods. 1, § 386 ods. 1 CMP).